

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ»

ОРГАНІЧНЕ АГРОВИРОБНИЦТВО:
ОСВІТА І НАУКА

Збірник матеріалів
IX Міжнародної науково-практичної конференції

26 листопада 2024 року

Київ 2024

УДК 65.012.8 (082)

*Рекомендовано до друку Науково-методичною радою
Науково-методичного центру ВФПО (протокол від 02.09.2024 № 3)*

Органічне агровиробництво: освіта і наука : збірник матеріалів
IX Міжнародної науково-практичної конференції, 26 листопада 2024 р.,
Науково-методичний центр ВФПО. – Київ, 2024. – 103 с.

Відповідальні за випуск: Леся МАЛИНКА, Ірина МОРГУН
(Державна установа «Науково-методичний центр вищої та фахової
передвищої освіти»)

Редактори

Ірина СЄРОВА, Людмила ТАЛЮТА

**За точність і зміст матеріалів, достовірність і розкриття проблеми відповідальність несуть
автори публікацій**

УДК 631.147; 631.547; 633.853.52 (045)

НІМЕНКО Сергій, д-р філософії,

ГРАБОВСЬКИЙ Микола, д-р с/г наук, професор,

ПАНЧЕНКО Тарас, кан. с/г наук, доцент,

КОЗАК Леонід, канд. с/г наук, доцент,

ПАВЛІЧЕНКО Костянтин, д-р філософії

Білоцерківський національний аграрний університет

agro2020@meta.ua

КОНТРОЛЮВАННЯ РІВНЯ ЗАБУР'ЯНЕНOSTІ ПОСІВІВ СОЇ ЗА ОРГАНІЧНОГО ВИРОЩУВАННЯ

В Україні питання розробки технологій вирощування сільськогосподарських культур у системах органічного землеробства є дуже актуальним, оскільки крім отримання екологічно безпечної рослинницької продукції, це має сприяти підвищенню біологічної активності та відновленню балансу поживних речовин у ґрунті. Сьогодні йде пошук шляхів заміни існуючої (традиційної) сільськогосподарської системи на нову, яка заснована на максимальному використанні сільськогосподарських біологічних ресурсів агроценозів, особливостей сільськогосподарських культур і біоти, що дозволяє значно скоротити або взагалі відмінити використання пестицидів і мінеральних добрив.

Впровадження принципів органічного сільського господарства є перспективним, враховуючи доступність виробництва біологічних засобів захисту рослин і препаратів, що дозволяє відмовитися від мінеральних добрив. Впроваджуючи спочатку окремі елементи органічного землеробства, а потім цілком упроваджуючи їх у аграрних господарствах, можливо переорієнтувати їх на біологічні та екологічні методи вирощування.

Як у традиційних системах землеробства, так і за органічного вирощування, основними складовими вирощування сої є набір сортів та системи удобрення і захисту від шкідливих організмів. Актуальним завданням є оптимізація застосування елементів технології вирощування сої за органічної системи землеробства, які не мають достатнього наукового підтвердження в умовах України.

Особливе значення в технології органічного вирощування сої має контроль сегетальної рослинності. Критичний період у сої до бур'янів настає на 25-30-ту добу вегетації культури, а закінчується – на 45-50-ту добу. Тому протягом перших 25-30 днів вегетації посіви сої слід звільняти від бур'янів. У процесі конкуренції з бур'янами протягом вегетаційного періоду рослини сої зменшують гілкування на 22-50 %, утворюється менше бобів на 29-50 %, а площа асиміляційної поверхні скорочується на 20-44 %. За високого рівня

забур'яненості послаблюється синтез сонячної енергії, що знижує врожайність і призводить до загибелі значної кількості рослин.

Тому боротьба з бур'янами в посівах сої до змикання міжрядь є важливим чинником отримання високого врожаю зерна цієї культури. Також через високий ступінь забур'янення коефіцієнт водоспоживання рослинами сої збільшується в 3-6 разів, а знищення бур'янів у більш пізні терміни не компенсує втрат врожаю, які можуть досягати 30-50 %. Особливо гостро відбувається міжвидова конкуренція в посівах сої за поживні речовини, наявність і кількість яких за органічної системи землеробства часто обмежена.

Підвищити конкурентоспроможність рослин сої проти бур'янів, які проростають після появи сходів, можна через рівномірне швидке проростання та появи дружніх сходів культури. Оптимальним варіантом було б, щоб сходи сої з'являлися раніше ніж сходи бур'янів і вона затіняла міжряддя та мала конкурентні переваги у висоті рослин порівняно з бур'янами.

Ступінь і інтенсивність забур'яненості посівів сої визначають потенційними запасами вегетативних органів розмноження бур'янів та насіння у ґрунті, кліматичними умовами, які складаються на початку та протягом вегетаційного періоду і потребують відповідного захисту. Враховуючи те, що сою вирощують за органічного землеробства, то основний захист посівів культури – агротехнічний. Агротехнічні заходи сприяють кращій забезпеченості рослин сої елементами живлення, вологою, світлом і теплом, створюють оптимальні умови для росту та розвитку культури і формування врожаю.

Для контролю рівня забруднення посівів сої важливим є розробка і впровадження низки агротехнічних заходів з регулювання чисельності бур'янів у системі основного, передпосівного обробітку ґрунту та догляду за посівами після сівби культури. При цьому потрібно враховувати особливості кліматичних умов, водно-фізичні та агрофізичні властивості ґрунтів, біологічні особливості рослинної групи бур'янів і потенціальні засміченість ґрунту насінням бур'янів.

Висновок

Отже, обмежуючим чинником, що стримує розширення посівних площ і підвищення урожайності сої, є високий рівень забур'яненості полів, який формується під дією антропогенного чинника та біологічних особливостей бур'янів. Тому під час вирощування сої за органічної системи землеробства потрібно підвищувати загальну культуру землеробства з урахуванням агротехнічного методу боротьби з бур'янами, використання висококонкурентних сортів культури та тих дозволених агротехнічних заходів, які сприяють інтенсивному росту і розвитку культури на початкових етапах органогенезу.

КОЦЕНКО Маріна Органічне виробництво як ключовий елемент забезпечення продовольчої безпеки України	46
ЯНКОВСЬКА Юлія, КУШНІРУК Віктор Інноваційні органічні технології: ключ до сталого розвитку	49
КОЗАК Леонід, ПАНЧЕНКО Тарас Формування врожайності суданської трави у чистому посіві та суміші з кукурудзою різних строків скошування і висоти зрізу за органічної технології вирощування	53
ЛЕМІШ Наталія Соціально-психологічні аспекти адаптації здобувачів освіти агротехнічних спеціальностей до професійної діяльності	56
СТОЛЯР Світлана, ТРЕМБІЦЬКА Оксана Перспективні нішеві культури для органічного землеробства в Поліссі України з урахуванням змін клімату	58
КІЯНКО Леся, ДАЦЮК Дмитро Перспективи розвитку органічної продукції в Україні	62
СІВАК Н. В., ЦИБРІЙ Д. В. Вирощування квасолі покращує родючість ґрунту	66
ВОЖЕГОВА Раїса, ВЛАЩУК Анатолій, ДРОБІТ Олеся, БАЛАБАШ Валентин Вирощування органічного ріпака	68
СУБИН Л. О., МЕЛЬНИЧУК В. В. Методи оздоровлення ґрунту та підвищення врожайів в овочівництві за допомогою ефективних мікроорганізмів (ЕМ)	71
НІМЕНКО Сергій, ГРАБОВСЬКИЙ Микола, ПАНЧЕНКО Тарас, КОЗАК Леонід, ПАВЛІЧЕНКО Костянтин Контролювання рівня забур'яненості посівів сої за органічного вирощування	76
ПЕТРОВСЬКИЙ Віталій, МАЛОХАТЬКО Іван Застосування мінімального обробітку ґрунту в органічному землеробстві	78
КАЛЮЖНА Марина, ГУМОВСЬКИЙ Олексій Значення прилеглих до полів напівприродних ділянок для захисту рослин в органічному землеробстві	80
БАТОВСЬКИЙ Артем, КУШНІРУК Віктор Моделі співпраці малих органічних виробників та мережевих ритейлерів	83